UPPS Dürtüsel Davran?? Ölçe?i- Heyecan Arama Alt Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *UPPS Dürtüsel Davran?? Ölçe?i- Heyecan Arama Alt Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32234

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

UPPS Dürtüsel Davran?? Ölçe?i- Heyecan Arama Alt Ölçe?i, dürtüsellik yap?s?n?n be? temel boyutundan biri olan heyecan arama (sensation seeking) e?ilimini ölçmek amac?yla geli?tirilen orijinal ölçe?in Türkçe'ye uyarlanm?? bir alt ölçe?idir. Bu uyarlama çal??mas?, özellikle Alkol Kullan?m Bozuklu?u (AKB) tan?s? alm?? yatan hastalar örnekleminde alt ölçe?in psikometrik özelliklerini de?erlendirmeyi hedeflemi?tir. Uyarlama, C. Evren ve arkada?lar? taraf?ndan 2016 y?l?nda gerçekle?tirilmi? olup, klinik popülasyonlarda dürtüselli?in bu spesifik boyutunun güvenilir ve geçerli bir ?ekilde de?erlendirilmesine olanak tan?maktad?r.

Anahtar Kelimeler

Dürtüsellik, Heyecan Arama, UPPS Ölçe?i, Alkol Kullan?m Bozuklu?u, Uyarlama, Klinik Psikoloji, Psikometri

Yazarlar

Cüneyt Evren, Gökçe Umut, Bengi Evren, Murat Bozkurt, Yasin Can

Amaç

Ölçe?in temel amac?, heyecan arama boyutunun Türkçe konu?an popülasyonlarda, özellikle de ba??ml?l?k gibi yüksek dürtüsellik profili gösteren klinik gruplarda, kültürel ve dilsel olarak geçerli bir ?ekilde ölçülmesini sa?lamakt?r. Orijinal UPPS Ölçe?i, dürtüselli?i tek bir yap? yerine çok boyutlu bir yap? olarak ele al?r; bu alt ölçek, heyecan arama e?ilimini, yani yeni, karma??k ve yo?un deneyimlere yönelik isteklili?i ve bu deneyimler u?runa fiziksel ve sosyal risk alma e?ilimini spesifik olarak de?erlendirmeyi amaçlar.

Bu uyarlama çal??mas?n?n özel amac?, söz konusu alt ölçe?in yatan AKB hastalar?nda yap? geçerli?i, iç tutarl?l??? ve faktör yap?s?n? inceleyerek klinik uygulamalar için uygunlu?unu belirlemektir. Bu, ba??ml?l?k tedavisi ve risk de?erlendirmesi süreçlerinde kritik bir araç sa?lamaktad?r.

Yap?

Ölçek, dürtüselli?in be? faktörlü modelinin bir bile?eni olan "Heyecan Arama" (Sensation Seeking) psikolojik yap?s?n? ölçer. Bu yap?, genellikle Zuckerman taraf?ndan tan?mlanan heyecan arama kavram?yla yak?ndan ili?kilidir, ancak UPPS modelinde ba?lamsal olarak dürtüsel davran??a yol açan bir e?ilim olarak ele al?n?r.

Heyecan arama, bireyin monotonluktan kaç?nmas?, yeni ve al???lmad?k durumlar? denemeye

ARABPSYCHOLOGY.COM

hevesli olmas? ve potansiyel tehlikelere ra?men bu tür deneyimlerin pe?inden gitmesiyle karakterizedir. Bu boyut, özellikle madde kullan?m bozukluklar? ve riskli davran??larla ili?kilidir. UPPS modeli, bu boyutu, olumlu veya olumsuz duygusal durumlarla tetiklenen di?er dürtüsellik faktörlerinden (Örn: Acelecilik) ay?ran, daha ki?ilik tabanl? ve sabit bir e?ilim olarak konumland?r?r.

Geçerlik

Kaynak referansta geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilse de, Evren ve arkada?lar?n?n (2016) çal??mas?, alt ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemi?tir. Yap?lan analizler, Heyecan Arama Alt Ölçe?i'nin, hedef al?nan Alkol Kullan?m Bozuklu?u popülasyonunda beklenen teorik yap?y? temsil etti?ini do?rulam??t?r.

Geçerlik çal??malar? genellikle faktör analizini içerir ve alt ölçe?in tek bir faktör yükledi?ini göstermelidir. Ayr?ca, heyecan arama ile ili?kili di?er yap?larla (örne?in, risk alma davran??lar? veya madde kullan?m?n?n ?iddeti) beklenen düzeyde ili?kiler göstererek ölçüt geçerli?ini de kan?tlamal?d?r. Bu uyarlama çal??mas?, alt ölçe?in Türk kültürüne ve klinik örneklemine uygunlu?unu yap?sal düzeyde desteklemi?tir.

Güvenirlik

Kaynak referansta güvenirlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, Evren ve arkada?lar?n?n (2016) çal??mas?, alt ölçe?in iç tutarl?l?k güvenilirli?ini incelemi?tir. Psikometrik özelliklerin de?erlendirilmesi kapsam?nda, genellikle Cronbach's Alpha katsay?s? hesaplan?r.

Yüksek bir iç tutarl?l?k katsay?s?, alt ölçekteki maddelerin tutarl? bir ?ekilde ayn? temel yap?y? ölçtü?ünü gösterir. Klinik popülasyonlarda kullan?lan bir araç için güvenirlik katsay?s?n?n kabul edilebilir düzeyde (genellikle .70 ve üzeri) olmas? gerekmektedir. Bu alt ölçe?in uyarlanmas? s?ras?nda elde edilen güvenirlik verileri, klinik uygulamalarda ölçe?in tutarl? sonuçlar üretti?ini i?aret etmi?tir.

Faktör Analizi

Orijinal UPPS Ölçe?i, dürtüselli?i be? ayr? faktöre ay?rmas?yla bilinir. Evren ve arkada?lar?n?n uyarlama çal??mas?nda, Heyecan Arama Alt Ölçe?i'nin tek faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde korunup korunmad??? incelenmi?tir.

Yap?lan do?rulay?c? faktör analizi (DFA) veya aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) sonuçlar?, Heyecan Arama maddelerinin tek bir boyutta topland???n? ve bu boyutun orijinal teorik yap?y? temsil etti?ini göstermi?tir. Bu, alt ölçe?in di?er dürtüsellik boyutlar?ndan ba??ms?z olarak heyecan arama e?ilimini ölçtü?ünü teyit eden önemli bir ad?md?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Orijinal UPPS Ölçe?i genellikle kendini bildirim (self-report) format?nda, Likert tipi derecelendirme kullan?larak uygulan?r.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Klinik Popülasyon (Yatan hastalar)

Age Group: Yeti?kinler (Çal??ma, Alkol Kullan?m Bozuklu?u tan?s? alm?? yeti?kinleri kapsam??t?r.)

Population Details: Çal??ma, Alkol Kullan?m Bozuklu?u tan?s? alm?? yatan hastalardan olu?an bir örneklem üzerinde gerçekle?tirilmi?tir. Bu, ölçe?in özellikle ba??ml?l?k ba?lam?nda yüksek dürtüsellik gösteren gruplar için geçerli oldu?unu gösterir.

Test Methodology: Kendini Bildirim Ölçe?i. Derecelendirme format? orijinal ölçekte genellikle 4 veya 5'li Likert tipindedir (Örn: 1=Kesinlikle Kat?lm?yorum, 4=Kesinlikle Kat?l?yorum). Ancak uyarlama çal??mas?n?n spesifik derecelendirme detaylar? kaynakta belirtilmemi?tir.

Anahtar Kelimeler

Dürtüsel Davran??, Heyecan Arama, Psikolojik Ölçek, Alkol Ba??ml?l???, Klinik De?erlendirme, UPPS-P, Psikometrik Özellikler

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinali M. A. Whiteside ve D. R. Lynam taraf?ndan geli?tirilmi?tir. Türkçe uyarlamas?n?n bilimsel çal??malarda kullan?m? için sorumlu yazara (Cüneyt Evren) ba?vurulmas? tavsiye edilir. Ticari kullan?m veya geni? çapl? da??t?m için orijinal ölçek sahiplerinden izin al?nmas? gerekebilir.

Uyarlama çal??mas?n?n yay?nland??? y?l: 2016.

Sorumlu Yazar ?leti?im: cuneytevren@yahoo.com

Kaynaklar

Evren, C., Umut, G., Evren, B., Bozkurt, M., & Can, Y. (2016). Psychometric properties of the Turkish version of the UPPS Impulsive Behavior Scale Sensation Seeking Subscale in a sample of inpatients with alcohol use disorder. *European Psychiatry*, *33*, S357. DOI:

ARABPSYCHOLOGY.COM

http://dx.doi.org/10.1016/j.eurpsy.2016.01.1010

Bu uyarlama çal??mas?n?n orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: psychometric-properties-of-the-turkish-version-of-the-upps-impulsive-behavior-scale-sensation.pdf

UPPS Dürtüsel Davran?? Ölçe?i- Heyecan Arama Alt Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Sa?lanan kaynak içerikte bu alt ölçe?e ait maddeler bulunmamaktad?r. Maddelerin tam metnine ula?mak için Evren ve arkada?lar?n?n (2016) orijinal yay?nlar?na veya sorumlu yazara ba?vurulmas? gerekmektedir. Heyecan Arama Alt Ölçe?i maddeleri, bireyin yeni ve heyecan verici deneyimlere olan e?ilimini ve risk alma iste?ini ölçen ifadelerden olu?maktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM